

Zitting 1977-1978 Nr. 29

14 865

Tijdelijke voorzieningen met betrekking tot arbeidsvoorwaarden in arbeidsverhoudingen waarvoor geen collectieve arbeidsovereenkomst geldt

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET

29 december 1977

Wij Juliana, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het bij matiging in de ontwikkeling van de nominale loonkosten op grond van collectieve arbeidsovereenkomsten wenselijk is dat de lonen en andere arbeidsvoorwaarden welke niet bij collectieve arbeidsovereenkomst worden overeengekomen op overeenkomstige wijze worden gematigd;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt verstaan onder:

- a. Onze Minister: Onze Minister van Sociale Zaken;
- b. werknemer:
 - 1e. degene die in dienst van een ander arbeid verricht;
 - 2e. degene die in de zelfstandige uitoefening van een bedrijf of beroep persoonlijk arbeid voor een ander verricht – tenzij hij zodanige arbeid in de regel voor meer dan twee anderen verricht of zich daarbij door meer dan twee personen, niet zijnde zijn echtgenoot of een bij hem inwonend bloed- of aanverwant of pleegkind, laat bijstaan, dan wel deze arbeid voor hem slechts een bijkomstige werkzaamheid is;
- c. werkgever: de natuurlijke of rechtsoersoon in wiens dienst dan wel voor wie de onder b, onderscheidenlijk sub 1e en sub 2e, bedoelde werknemer arbeid verricht;
- d. arbeidsverhouding: de rechtsbetrekking tussen een werknemer en diens werkgever.

Artikel 2

1. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt niet onder arbeidsverhouding verstaan de rechtsbetrekking tussen een werkgever en een werknemer:

- a. die in dienst is van een publiekrechtelijk lichaam;
 - b. die aan een gesubsidieerde onderwijsinrichting werkzaam is en wiens arbeid bestaat in het geven van onderwijs;
 - c. die een geestelijk ambt bekleedt.
2. Voorts wordt niet onder arbeidsverhouding verstaan de rechtsbetrekking tussen een werknemer en een werkgever, ten aanzien waarvan de werkgever door een collectieve arbeidsovereenkomst dan wel een regeling krachtens artikel 5 of 6 van de Wet op de loonvorming (Stb. 1970, 69) verplicht is, dan wel niet langer dan één jaar geleden verplicht is geweest bepalingen omtrent lonen en andere arbeidsvoorwaarden toe te passen.

Artikel 3

1. In arbeidsverhoudingen van werknemers, welke vóór 1 november 1977 zijn ingegaan, gelden de arbeidsvoorwaarden welke op 31 oktober 1977 feitelijk van toepassing waren.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op een wijziging van arbeidsvoorwaarden, welke geschiedt of is geschied op grond van de werkgever daartoe verplichtende algemeen verbindend verklaarde bepalingen van een collectieve arbeidsovereenkomst, danwel zodanige bepalingen van een regeling krachtens artikel 5 of 6 van de Wet op de loonvorming of van een verordening van een bedrijfsschap of hoofdbedrijfsschap.

3. Onverminderd het in het eerste lid bepaalde mag, indien uit een arbeidsverhouding enige verhoging van het loon, zoals op grond van leeftijd of het aantal dienstjaren danwel op grond van bijzondere prestaties van de werknemer voortvloeit, die verhoging slechts worden toegekend, indien het recht op verhoging vóór 1 november 1977 schriftelijk is vastgelegd en daarbij aan objectieve maatstaven is gebonden.

4. Indien een werknemer krachtens bestendig gebruik aanspraak heeft op overwerkvergoeding, mag deze vergoeding doorgang vinden tot een bedrag ter hoogte van het uurloon, verhoogd ten hoogste met per dag 25% voor de eerste twee uren en 50% voor de daaropvolgende uren, met dien verstande dat de verhoging voor overwerk op zaterdag alsmede op zon- en feestdagen ten hoogste 50 onderscheidenlijk 100% van het uurloon mag bedragen.

5. Indien een werknemer, jonger dan 23 jaar, krachtens bestendig gebruik aanspraak heeft op loonsverhoging in verband met leeftijd of aantal dienstjaren mag, overeenkomstig dat gebruik, zijn loon worden verhoogd, ten hoogste met de bedragen waarmee het wettelijk minimumloon bij overgang naar de betrokken leeftijdsklasse wordt verhoogd.

6. Indien een werknemer van 23 jaar of ouder krachtens bestendig gebruik aanspraak heeft op loonsverhoging op grond van bijzondere prestaties dan wel in verband met het aantal dienstjaren mag het loon overeenkomstig dat gebruik worden verhoogd, met dien verstande dat de som van de verhogingen van de betrokken werknemers op jaarbasis niet meer mag bedragen dan 0,5% van de loonsom op jaarbasis van de werknemers van 23 jaar of ouder – in de betrokken onderneming – in arbeidsverhoudingen in de zin van deze wet.

7. Indien de ingevolge de voorgaande leden geldende arbeidsvoorwaarden in strijd zijn met enige bij of krachtens de wet gestelde regeling, geldt het in die leden bepaalde niet voor zover afwijking van die arbeidsvoorwaarden ertoe strekt de strijdigheid op te heffen of te verminderen.

8. In een arbeidsverhouding, welke na 31 oktober 1977 is ingegaan, gelden de arbeidsvoorwaarden welke op grond van het bepaalde in de vorige leden in overeenkomstige arbeidsverhoudingen gelden.

9. Het in de vorige leden bepaalde is van kracht totdat ten aanzien van de betrokken arbeidsverhouding regelen als bedoeld in artikel 5 zijn gesteld, dan wel totdat Onze Minister besluit geen regelen als bedoeld in artikel 5 te zullen stellen, doch uiterlijk tot 1 juli 1978.

Artikel 4

1. Aan een werknemer die vóór 31 oktober 1977 krachtens overeenkomst of bestendig gebruik aanspraak heeft op prijscompensatie, mag overeenkomstig die overeenkomst of dat gebruik na die datum een eenmalige verbetering van het loon worden toegekend ter hoogte van het percentage, gelijk aan het procentuele verschil van het prijsindexcijfer van oktober 1977 ten opzichte van het prijsindexcijfer van april 1977.

2. Voor de toepassing van het in het eerste lid bepaalde wordt onder prijsindexcijfer verstaan: het totaalprijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie, reeks voor werknemersgezinnen, van het Centraal Bureau voor de Statistiek, met verlaagde weging voor medische verzorging en exclusief de invloed van wijzigingen in de indirecte belastingen en subsidies.

Artikel 5

1. Onze Minister kan, met het oog op matiging van de loonkostenontwikkeling, regelen stellen omtrent arbeidsvoorwaarden in arbeidsverhoudingen.

2. Indien en voor zolang er overeenstemming bestaat tussen de organisaties van werkgevers en van werknemers, welke naar het oordeel van Onze Minister voor overleg op centraal niveau in aanmerking komen, ten aanzien van matiging van de loonkostenstijging in collectieve arbeidsovereenkomsten, sluit Onze Minister bij het stellen van regelen als bedoeld in het eerste lid zoveel mogelijk aan bij de arbeidsvoorwaarden zoals deze zich op de grondslag van deze overeenstemming naar verwachting zullen ontwikkelen, en zoals deze zich hebben ontwikkeld, in arbeidsverhoudingen ten aanzien waarvan collectieve arbeidsovereenkomsten worden afgesloten.

3. Indien er geen overeenstemming bestaat tussen de organisaties van werkgevers en van werknemers, welke naar het oordeel van Onze Minister voor overleg op centraal niveau in aanmerking komen, ten aanzien van matiging van de loonkostenstijging in collectieve arbeidsovereenkomsten, sluit Onze Minister bij het stellen van regelen als bedoeld in het eerste lid zoveel mogelijk aan bij de arbeidsvoorwaarden zoals deze zich naar verwachting zullen ontwikkelen, en zoals deze zich hebben ontwikkeld, in arbeidsverhoudingen ten aanzien waarvan collectieve arbeidsovereenkomsten worden afgesloten.

4. Aan regelen als bedoeld in het eerste lid kan terugwerkende kracht worden verleend.

Artikel 6

Onze Minister kan vrijstelling verlenen van het bepaalde bij artikel 3 en van regelen, gesteld krachtens artikel 5, eerste lid. Een vrijstelling kan onder beperkingen worden verleend en hieraan kunnen voorschriften worden verbonden.

Artikel 7

1. Alvorens aan artikel 5, eerste lid, of artikel 6 toepassing te geven stelt Onze Minister de Stichting van de Arbeid alsmede niet in de Stichting van de Arbeid vertegenwoordigde organisaties van werkgevers en van werknemers welke naar zijn oordeel op centraal niveau hiervoor in aanmerking komen, in de gelegenheid hem hun zienswijze ter zake kenbaar te maken.

2. In geval van toepassing van artikel 5, derde lid, ten aaniën van een afzonderlijke bedrijfstak, stelt Onze Minister tevens de naar zijn oordeel daarvoor in aanmerking komende organisaties van werkgevers en van werknemers in de betrokken bedrijfstak in de gelegenheid, hem hun zienswijze ter zake kenbaar te maken.

Artikel 8

Elk beding tussen een werkgever en een werknemer, strijdig met het bepaalde bij artikel 3 of artikel 4, dan wel strijdig met de regelen, gesteld krachtens artikel 5, eerste lid, is nietig, behoudens voor zover vrijstelling is verleend. In plaats van zodanig beding gelden arbeidsvoorwaarden overeenkomstig het bepaalde bij artikel 3 of artikel 4, onderscheidenlijk overeenkomstig de regelen, gesteld krachtens artikel 5, eerste lid, voor zover geen vrijstelling is verleend. Ieder vorderingsrecht op grond van deze bepaling vervalt na verloop van één jaar.

Artikel 9

1. Indien een organisatie, als bedoeld in artikel 5, vermoedt dat een werkgever, anders dan in verband met een krachtens artikel 6 verleende vrijstelling, arbeidsvoorwaarden toepast in strijd met het bepaalde in artikel 3 of artikel 4, dan wel in strijd met regelen, gesteld krachtens artikel 5, eerste lid, stelt Onze Minister, zo deze organisatie daarom verzoekt, een onderzoek in naar de door de werkgever ten aanzien van de onderscheiden categorieën van werknemers toegepaste arbeidsvoorwaarden.

2. Onze Minister stelt de organisatie, die om een onderzoek als bedoeld in het eerste lid heeft verzocht, alsmede de werkgever, bedoeld in het eerste lid, in kennis van de resultaten van het onderzoek.

Artikel 10

Onze Minister doet elk halfjaar, voor de eerste maal in de maand oktober van het jaar 1978, aan de Staten-Generaal een overzicht toekomen van de feitelijke ontwikkeling van de arbeidsvoorwaarden. Met het oog hierop stelt hij ter zake onderzoeken in.

Artikel 11

1. Onze Minister wijst ambtenaren aan, belast met het inwinnen van gegevens in het belang van de uitvoering van deze wet en met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde.

2. De krachtens het eerste lid aangewezen ambtenaren kunnen van de werkgever alle inlichtingen verlangen, die redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig zijn. Zij kunnen voorts van de werkgever inzage vorderen van alle bescheiden waarvan raadpleging redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is.

Artikel 12

1. De werkgever is verplicht de van hem krachtens artikel 11, tweede lid, verlangde inlichtingen volledig en naar waarheid te verstrekken en de krachtens dat lid gevorderde inzage van bescheiden te verlenen, een en ander op de wijze en binnen de termijn, door de betrokken ambtenaar te bepalen.

2. Zij, aan wie uit hoofde van enige wettelijke bepaling het verschoningsrecht is toegekend, kunnen zich verschonen van het geven van inlichtingen en het verlenen van inzage van de bescheiden.

Artikel 13

Het is de krachtens artikel 11, eerste lid, aangewezen ambtenaren verboden hetgeen hun in hun hoedanigheid gebleken of medegedeeld is verder bekend te maken dan voor de vervulling van de hun bij of krachtens deze wet opgedragen taak of ter voldoening aan een bij de wet opgelegde verplichting gevorderd wordt.

Artikel 14

1. Zodra een collectieve arbeidsovereenkomst is afgesloten doen de betrokken werkgever, onderscheidenlijk vereniging of verenigingen van werkgevers en de betrokken vereniging of verenigingen van werknemers tezamen aan Onze Minister een overzicht toekomen van de wijzigingen die deze collectieve arbeidsovereenkomst in de arbeidsvoorwaarden van de betrokken werknemers zal aanbrengen.

2. De teksten van de ingevolge artikel 4, eerste lid, van de Wet op de loonvorming overgelegde collectieve arbeidsovereenkomsten alsmede de toelichtingen daarop worden door Onze Minister voor een ieder ter inzage gelegd op een door hem te bepalen plaats.

Artikel 15

1. Indien een centrale ondernemingsraad dan wel een ondernemingsraad hierom verzoekt, licht de werkgever die raad in omtrent de stand van zaken met betrekking tot de op 31 oktober 1977 toegepaste in geld waardeerbare arbeidsvoorwaarden in de arbeidsverhoudingen van de onderscheiden categorieën van werknemers in de onderneming, alsmede – telkenmale – omtrent de in die arbeidsvoorwaarden sinds genoemde datum aangebrachte wijzigingen.

2. Ten aanzien van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel is artikel 36, tweede tot en met vijfde lid, van de Wet op de ondernemingsraden (Stb. 1971, 54) van overeenkomstige toepassing.

Artikel 16

Een besluit krachtens artikel 3, negende lid, artikel 5, eerste lid, artikel 6, of artikel 11, eerste lid, wordt in de Nederlandse Staatscourant geplaatst.

Artikel 17

Aan artikel 1, onder 4^e, van de Wet op de economische delicten wordt toegevoegd: «de Wet tijdelijke voorzieningen arbeidsvoorwaarden buiten collectieve arbeidsovereenkomsten, artikel 12:».

Artikel 18

1. Deze wet kan worden aangehaald als: Wet tijdelijke voorzieningen arbeidsvoorwaarden buiten collectieve arbeidsovereenkomsten.

2. Zij treedt in werking met ingang van de dag, na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst, werkt terug tot 1 januari 1978 en geldt tot 31 december 1979.

Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Sociale Zaken,